

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
51/4033/08.09.2011

Parlamentul României
Camera Deputaților

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

P. Nr. 874 din 8.09.2011

**COMISIA JURIDICĂ,
DE DISCIPLINĂ ȘI IMUNITĂȚI**

**București, 5.09. 2011
Nr. 31/781/29.08.2011**

**BIROUL PERMANENT
AL CAMEREI DEPUTAȚILOR**

J.S.T.
P.B.P.
[Signature]

În conformitate cu Hotărârea Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 11/2011 privind procedura de lucru și mecanismul decizional pentru exercitarea controlului parlamentar asupra proiectelor de acte legislative ale Uniunii Europene, în temeiul Tratatului de la Lisabona privind rolul parlamentelor naționale, Comisia juridică, de disciplină și imunități a fost sesizată cu *Propunerea de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale (E 4/2011-s)*.

Comisia a fost sesizată cu examinarea fondului propunerii și pentru verificarea principiului subsidiarității.

Referitor la *propunerea de Regulament privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale*, exprimăm următorul punct de vedere:

Proiectul vizează competența judiciară, legea aplicabilă, precum și recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în materia regimurilor matrimoniale. Armonizarea normelor de competență va simplifica în mod considerabil procedurile permițând stabilirea, conform unor norme comune, a instanței judecătorești competente să judece o cauză privind regimul matrimonial. Extinderea competenței instanțelor

judecătorești sesizate cu o acțiune de divorț, de separare de drept, de anulare a căsătoriei sau cu o procedură succesorală, în aplicarea instrumentelor existente sau viitoare ale Uniunii, la acțiunile conexe privind regimul matrimonial, va face posibil ca aceeași instanță judecătorească să se pronunțe asupra tuturor problemelor cetățenilor în aceste materii. Printre obstacolele identificate de Comisie în calea exercitării depline a drepturilor ce derivă din statutul de cetățean al Uniunii, în special, a dreptului la liberă circulație, figurează incertitudinile legate de drepturile de proprietate ale cuplurilor internaționale. Administrarea bunurilor soților în timpul căsătoriei, inclusiv în momentul încetării căsătoriei, este reglementată de legislația națională a statelor membre. Dreptul material al regimurilor matrimoniale variază de la un stat membru la altul, chiar dacă majoritatea statelor membre disting între regimul matrimonial legal, pe de o parte, și regimul convențional, pe de altă parte. Bunurile pe care soții le dețineau sau cele care au fost achiziționate de către soți vor fi considerate sau nu bunuri comune în conformitate cu normele în materie de regim matrimonial aplicabile. Aceste principii generale sunt puse în aplicare în mod diferit de legislațiile statelor membre. Articolul 67 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevede, la alineatul (1), că Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diferitelor sisteme de drept. Alineatul (4) al acestui articol prevede că Uniunea facilitează accesul la justiție, în special pe baza principiului recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare în materie civilă. Articolul 81 din același tratat menționează în mod expres măsuri care urmăresc să asigure „recunoașterea reciprocă între statele membre a deciziilor judiciare și extrajudiciare și executarea acestora”, precum și „compatibilitatea normelor aplicabile în statele membre în materie de conflict de legi și de competență”.

În principiu, proiectul de regulament este în concordanță cu legislația națională, mai ales că în noul Cod civil a fost introdusă instituția convenției matrimoniale, termen care este definit în art.2 lit.b) din regulament; astfel, potrivit noului Cod civil, *alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunității legale se face prin încheierea unei convenții matrimoniale (art. 329). Sub sancțiunea nulității absolute, convenția matrimonială se încheie prin înscris autenticat de notarul public, cu consimțământul tuturor părților, exprimat personal sau prin mandatar cu procură autentică, specială și având conținut predeterminat (art.330).*

Definirea termenului „act autentic” de la lit.c) al aceluiași art.2 este cuprinzătoare (s-a optat pentru definiția consacrată a actului autentic pronunțată prin hotărârea CJUE în cauza Unibank din 1989 și preluată în alte regulamente în vigoare -Titlul executoriu European, 4/2009, etc.).

Ca urmare a discuțiilor s-a prevăzut că termenul „instanță judecătorească” (art.2 lit.g) din regulament) **nu îi include și pe notarii publici** (aceeași soluție reiese și din proiectul de regulament privind *certificatul de moștenitor european*). Definiția propusă a noțiunii de „instanță judecătorească”, este redactată astfel încât să includă autoritățile și persoanele care își exercită atribuțiile prin delegare sau desemnare de către o instanță judecătorească și să permită asimilarea actelor eliberate de aceste autorități cu hotărârile judecătorești, în ceea ce privește modalitatea de recunoaștere și de executare într-un alt stat membru decât cel în care au fost emise. **Or, în dreptul nostru competența notarului public atât în dezbaterea cauzelor succesoriale cât și în autentificarea convențiilor matrimoniale rezultă din lege, iar nu din delegare de la autoritatea judecătorească.**

S-ar putea susține și teza contrară, potrivit căreia notarul public s-ar regăsi în definiția de la lit.g) din propunere; notarul public este persoana desemnată de legea română investită să încheie convenții matrimoniale și să lichideze un regim matrimonial, în caz de desfacere a căsătoriei sau de schimbare a regimului matrimonial ales anterior. Notarul public are posibilitatea să ia act de acordul de voință al părților privind lichidarea regimului matrimonial și partajarea bunurilor.

Deci aspectul asupra căruia ar trebui să insiste legislativul este dacă definirea termenului „instanță judecătorească” cuprinde sau nu pe notarul public. În caz de răspuns negativ, ar trebui refăcut de o manieră care să-l includă, pentru că altfel legislația națională va intra în conflict cu cea comunitară.

Referitor la art.3 - competența în caz de deces al unuia din soți, precizăm că procedurile judiciare privind regimurile matrimoniale au deseori legătură cu lichidarea acestora, cauzată de încetarea vieții de cuplu, ca urmare a decesului unuia din soți sau a separării acestora. Obiectivul urmărit este în special acela de a permite ca diferitele proceduri conexe să fie aplicate de instanțele judecătorești ale aceluiași stat membru. În acest sens, regulamentul asigură concordanța normelor de stabilire a competenței instanțelor judecătorești sesizate pentru a se pronunța asupra aspectelor

patrimoniale ale uniunilor, cu normele deja existente sau preconizate în alte instrumente europene.

Spre deosebire de Hotărârea 34/2011 prin care Senatul și-a dat avizul negativ referitor la propunerea privind parteneriatele înregistrate, în privința propunerii de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia regimurilor matrimoniale, Senatul constată că aceasta respectă atât principiul subsidiarității, cât și principiul proporționalității.

Uniunea Europeană construiește în prezent o politică care are ca scop facilitarea vieții cetățenilor și în special, a cuplurilor internaționale, în situațiile transfrontaliere cu care se confruntă. Astfel, au fost adoptate diferite instrumente în materie de drept internațional privat în domeniul **dreptului familiei**:

- **Regulamentul „Bruxelles II bis”** (nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești). Acest regulament permite soților dintr-un cuplu internațional, ca atunci când decid să divorțeze sau să se separe, **să cunoască instanța competentă** pentru pronunțarea divorțului, modul în care va circula hotărârea de încetare a căsătoriei dintr-un stat membru în altul, și în care va fi recunoscută și executată aceasta într-un alt stat membru decât cel în care a fost pronunțată.
- **Regulamentul „Roma III”** (nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul **legii aplicabile divorțului și separării de corp**).

Acesta completează dispozițiile regulamentului „Bruxelles II bis” oferind soților posibilitatea de a opta pentru **legea care se va aplica procedurii lor de divorț**. Acest regulament este adoptat în formatul unei cooperări consolidate fiind aplicabil în 14 state membre UE, între care și România.

Regulamentul oferă soților un grad sporit de securitate juridică, predictibilitate și flexibilitate în cadrul procedurii de divorț și de separare de corp, permițând determinarea legii aplicabile și a instanței competente pe baza unor criterii obiective. Însă aceste instrumente **nu reglementează aspectele** de drept internațional privat **legate de raporturile patrimoniale** ale cuplurilor. Aspectele privind efectele patrimoniale ale lichidării regimului matrimonial la moartea unui dintre soți nu fac obiectul acestei propuneri.

Comisia a avut în vedere că, pentru a lua în considerare caracteristicile specifice ale fiecărui tip de uniune, este oportun să prezinte două instrumente legislative distincte și nu un singur instrument care să acopere cele două tipuri de uniune. Într-adevăr, căsătoria și parteneriatul înregistrat sunt instituții juridice diferite în UE. Căsătoria este o instituție juridică creată de mult timp, care există în toate cele 27 de state membre, în timp ce parteneriatul înregistrat este o instituție juridică mai recentă, recunoscută doar de un număr mai mic de state membre. Prin urmare, unele soluții juridice propuse sunt în mod inevitabil diferite pentru fiecare dintre aceste instituții.

În concluzie, cu privire la regulamente, Comisia își propune să răspundă la următoarele întrebări:

- Ce instanță este competentă să lichideze regimul matrimonial sau efectele patrimoniale ale parteneriatului? - ***armonizarea normelor de competență (1)***
- Ce lege se aplică acestei lichidări? - ***armonizarea normelor privind conflictele de legi (2)***
- Hotărârea instanței sau a unei alte autorități competente a unui stat membru este ușor de recunoscut și executat într-un alt stat membru? – ***recunoașterea și executarea hotărârilor și actelor autentice (3)***.

1. Armonizarea normelor de competență avută în vedere prin cele două regulamente va simplifica în mod considerabil procedurile permițând stabilirea, conform unor norme comune, a instanței judecătorești competente să judece o cauză privind regimul matrimonial. În cazul unei proceduri de divorț sau de separare, instanțele competente pentru a soluționa aceste proceduri în conformitate cu Regulamentul Bruxelles II bis, menționat anterior, își vor extinde competența la lichidarea regimului matrimonial cauzată de divorț sau de separare. În mod similar, în caz de deces al unui soț sau partener, instanța competentă în materie de succesiuni își va extinde competența la problemele legate de regimurile matrimoniale și la efectele patrimoniale ale parteneriatelor. Această grupare la o singură instanță va genera, în opinia Comisiei Europene, economii semnificative, care pot fi estimate la aproximativ 2 000 - 3 000 EUR pe procedură. În acest mod, cetățenii nu vor mai fi nevoiți să sesizeze mai multe instanțe, în funcție de domeniul vizat, precum lichidarea succesiunii sau împărțirea bunurilor în

cazul dizolvării unui parteneriat înregistrat, ca urmare a decesului unuia dintre parteneri.

2. Armonizarea normelor privind conflictele de legi va simplifica în mod considerabil procedurile, permițând cetățenilor să stabilească **legislația aplicabilă pe baza unui set unic de norme**, care înlocuiesc normele naționale privind conflictele de legi existente în statele membre participante.

Soților li se dă posibilitatea **de a opta** pentru legea aplicabilă. Este, totuși, o alegere limitată, pentru a evita situația în care soții optează pentru o lege cu care căsătoria lor nu are nicio legătură. Legea aleasă poate fi cea a **reședinței obișnuite comune sau cea a cetățeniei**. Dacă nu s-a optat pentru legea aplicabilă, propunerea prevede o listă de factori de legătură obiectivi prin care se identifică legea aplicabilă. Aceste soluții vor permite luarea în calcul a mobilității cetățenilor și respectarea autonomiei de voință a soților, oferind în același timp securitate juridică pentru fiecare soț. În cazul schimbării reședinței obișnuite dintr-un stat membru în altul, soții pot schimba fără dificultăți legea aplicabilă regimului lor matrimonial. **Aceasta este, de asemenea, abordarea adoptată în recentul Regulament Roma III privind legea aplicabilă divorțului** și separării de drept, menționat anterior. În cazul partenerilor înregistrați nu se propune o astfel de autonomie.

Legea aplicabilă efectelor patrimoniale ale parteneriatelor este definită în mod clar în propunere, fiind legea statului în care a fost înregistrat parteneriatul. Având în vedere că parteneriatul înregistrat nu este recunoscut de toate statele membre ale Uniunii și că există o mare diversitate între legislațiile statelor membre care au introdus această instituție în sistemul lor juridic, *propunerea trimite la legea statului unde a fost înregistrat parteneriatul*. Cu toate acestea, regula instituită are avantajul de a introduce o mai mare transparență în stabilirea legii aplicabile în cazul partenerilor înregistrați și în prevederea efectelor patrimoniale posibile în cazul unei proceduri de separare.

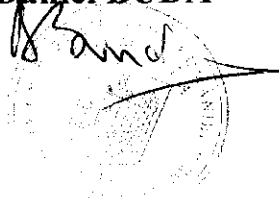
3. Recunoașterea și executarea hotărârilor și actelor

Dispozițiile propuse privind **recunoașterea și executarea hotărârilor și actelor autentice** sunt similare celor prezentate în propunerea de regulament privind succesiunile. Acestea sunt aliniate cu cele existente în materie civilă și comercială (Bruxelles I). În materia forței probante și cea a prezumției de autenticitate recunoașterea decurge automat. Hotărârile pronunțate într-un stat membru și actele autentice vor fi recunoscute în vederea executării, pe baza procedurii unui exequatur simplificat în instanța din statul membru în care se solicită executarea. Aceasta este o procedură care se poate rezuma la

o verificare formală a documentelor prezentate de reclamant, similar procedurii actuale în materie civilă și comercială, adică o verificare doar din perspectiva ordinii publice. Într-o etapă ulterioară, în lumina evaluării punerii în aplicare a măsurilor propuse și a dispozițiilor echivalente din Regulamentul Bruxelles II bis, precum și în funcție de rezultatul procesului de revizuire a regulamentului Bruxelles I, Comisia va examina dacă ar putea fi avută în vedere o procedură automată, mai simplă.

PREȘEDINTE

Daniel BUDA

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Daniel Buda', is written over a circular official stamp. The stamp contains some illegible text and a central emblem.

Consilier, Paul Șerban

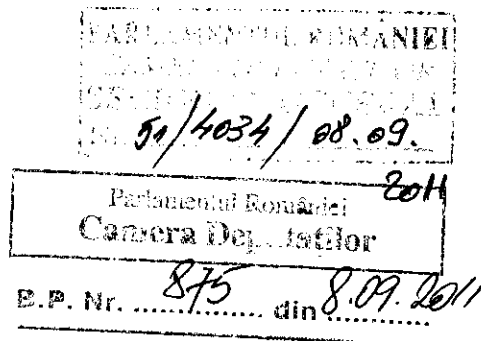

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

COMISIA JURIDICĂ,
DE DISCIPLINĂ ȘI IMUNITĂȚI

București, 5.09.2011
Nr. 31/781/29.08.2011

BIROUL PERMANENT
AL CAMEREI DEPUTAȚILOR

În conformitate cu Hotărârea Biroului permanent al Camerei Deputaților nr. 11/2011 privind procedura de lucru și mecanismul decizional pentru exercitarea controlului parlamentar asupra proiectelor de acte legislative ale Uniunii Europene, în temeiul Tratatului de la Lisabona privind rolul parlamentelor naționale, Comisia juridică, de disciplină și imunități a fost sesizată cu *Propunerea de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate* (E 5/2011-s).

Comisia a fost sesizată cu examinarea fondului propunerii și pentru verificarea principiului subsidiarității.

În privința propunerii de *Regulament privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate* facem următoarele precizări:

În legislația unor state membre au apărut noi forme de uniune, printre care parteneriatul înregistrat, pe baza căruia două persoane aflate într-o relație stabilă sunt înregistrate în mod oficial în evidențele autorităților publice. Dificultățile cu care se confruntă aceste cupluri care și-au înregistrat parteneriatul sunt deseori legate de diferențele mari între normele aplicabile, atât de drept material cât și de drept internațional privat, care reglementează materia efectelor patrimoniale ale acestor forme de uniune.

Propunerea prevede că instanțele unui stat membru vor avea posibilitatea de a **declina** extinderea de competență dacă legea internă a acestui stat nu prevede instituția parteneriatului înregistrat. Parteneriatele înregistrate reprezintă o instituție juridică recunoscută în 14 state membre

ale UE (Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Irlanda, Luxemburg, Republica Cehă, Regatul Unit, Slovenia, Suedia, Țările de Jos și Ungaria). Toate cele 14 state permit cuplurilor de același sex să își înregistreze parteneriatele, iar Belgia, Franța, Luxemburg și Țările de Jos permit și înregistrarea cuplurilor de sex diferit.

România nu permite instituirea în legislația națională a parteneriatului înregistrat, prin care se pot oficializa concubinajul, dar și conviețuirea între două persoane de același sex, întrucât singura relație de familie recunoscută de Codul Civil este căsătoria între persoane de sex diferit.

Guvernul, odată cu adoptarea noului Cod Civil, și-a exprimat deja opțiunea în materia relațiilor de familie, reglementând, ca unică formă de conviețuire recunoscută, căsătoria între persoane de sex diferit. Nici parteneriatele civile încheiate în străinătate nu sunt recunoscute în România. Astfel, noul Cod civil în art.277 -interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria prevede următoarele: *(1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de același sex. (2) Căsătoriile dintre persoane de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România. (3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.*

De altfel și prin Hotărârea nr.34 din 30 mai 2011, cu privire la propunerea de Regulament al Consiliului privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materia parteneriatelor înregistrate COM (2011) 127 final, Senatul a considerat că aceasta nu respectă nici principiul subsidiarității și nici pe cel al proporționalității pentru următoarele considerente:

1. În ceea ce privește încălcarea **principiului subsidiarității**, motivele au în vedere legislația în vigoare a României, adică Legea nr. 287/2009 privind Codul civil care prevede că asemenea parteneriate nu sunt recunoscute în România. De asemenea, Legea nr. 4/1953 - Codul familiei, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu prevede posibilitatea încheierii de parteneriate civile.
2. În ceea ce privește încălcarea **principiului proporționalității** de către propunerea de regulament, motivele au în vedere faptul că acest tip de instrument juridic are o forță juridică obligatorie, sub toate elementele

și prevederile sale, în acest fel particularitățile și specificitatea reglementărilor fiecărui stat membru al UE nu mai pot fi avute în vedere. De aceea, se manifestă rezerve, având în vedere considerente de legislație și de reglementare națională, a alegerii acestui tip de instrument în detrimentul unei directive, care ar fi lăsat o marjă în ceea ce privește obținerea rezultatului scontat.

În concluzie, în dreptul român, instituția parteneriatului înregistrat este considerată “contrară tradițiilor juridice naționale”. Cu toate acestea, facem următoarele precizări cu privire la parteneriatul înregistrat pornind de la maniera de reglementare a regimurilor matrimoniale, accentuând eventual diferențele și asemănările.

Astfel, art.3 al propunerii prevede, pentru situația în care parteneriatul încetează ca urmare a decesului unuia dintre parteneri, competența instanței care a fost sesizată în privința succesiunii se extinde și în privința consecințelor patrimoniale ale parteneriatului.

Art. 4 din același regulament prevede că „instanțele judecătorești ale unui stat membru sesizate cu o cerere de desfacere sau anulare a parteneriatului înregistrat sunt competente, de asemenea, să statueze cu privire la efectele patrimoniale care au legătură cu cererea, dacă partenerii sunt de acord.” Acordul trebuie dat cel puțin în scris, semnat și datat de către părți. În cazul lipsei unei înțelegeri între soți, criteriile pentru determinarea instanței competente sunt similare cu cele din propunerea examinată anterior, cu diferența că aici instanța locului în care a fost înregistrat parteneriatul o înlocuiește pe cea națională a unuia dintre soți.

PREȘEDINTE

Daniel BUDA

Consilier, Paul Șerban